

# VRIJWILLIGERS VERENIGD

VRIJWILLIGE BRANDWEERMENSEN Zouden zich moeten verenigen. Het initiatief voor een belangengroep voor vrijwilligers is ontstaan bij de brandweer van de gemeente Zwartewaterland regio IJssel-vecht. 84 procent van de Nederlandse brandweermensen is vrijwilliger. Half september bezochten ongeveer veertig mensen een eerste bijeenkomst. Onder hen de postcommandanten van de regio en or- en oc-leden van verschillende gemeenten.

DOOR INGRID SPIJKERS



Van links naar rechts: Bert Weijs (postcommandant Genemuiden), Bert Heite (postcommandant Zwartsluis), Boudewijn Postma (postcommandant Hasselt), Cees van Beek (algemeen commandant) en Joop Jongsten (plv. algemeen commandant)

**B**innen de brandweer Zwartewaterland bestaat al langer de behoefte bij de vrijwilligers om zich te verenigen. Ook bij de verschillende postcommandanten leeft het onderwerp. Toen de drie postcommandanten in juni een lezing van Gerrit Haverkamp bijwoonden, kreeg het idee vaste vormen. Haverkamp is beleidsmedewerker bij de directie Brandweer op het

ministerie van Binnenlandse Zaken. Vorig jaar promoveerde hij op vrijwilligheid bij de brandweer. In zijn boek 'Vuur als gemeenschappelijke vijand' is de centrale vraag waarom mensen bereid zijn om vrijwillig, bij nacht en ontij en in gevaarlijke omstandigheden, andere mensen te helpen. Postcommandant Bert Heite van de brandweerpost Zwartsluis in

de gemeente Zwartewaterland is een van de initiatiefnemers. 'Na die lezing hebben wij als postcommandanten in nauwe samenwerking met de onderdeelcommissie brandweer, besloten dat het tijd werd om de vrijwilliger te verenigen. Immers, 84 % van alle brandweermensen zijn vrijwilliger, een zeldzame positie, een pure overheidstaak uitgevoerd door vrijwilligers. De overheid heeft uit het oogpunt van verhoging van de veiligheid voor haar burgers hogere eisen gesteld aan brandweervrijwilligers. Hierdoor moet er dus steeds meer tijd en energie gestoken worden om aan deze kwaliteitseisen te kunnen blijven voldoen. Ondanks het grote belang van de vrijwillige brandweer voor de samenleving spelen ook de eigen belangen van de vrijwilliger. En toch wordt er van alles beslist en besproken zonder de mening van de vrijwilliger te horen en zijn belangen te wegen.'

**ACTIE** Op de bijeenkomst half september is aan de belangstellenden duidelijk gemaakt dat het gaat om de oprichting van een belangenvereniging. 'We hebben vooraf duidelijk gesteld dat het niet de bedoeling van de avond was om specifieke problemen van een korps te bespreken. We zijn vooral geïnteresseerd in de behoefte op korte en lange termijn van de vrijwilligers. De onderwerpen die naar voren kwamen zijn de rechtspositie, de komst van de veiligheidsregio en de daarmee gepaard gaande regionalisering, de eigen identiteit van het korps en post en de informatieoverdracht,' aldus Heite.

Aan het eind van de avond is afgesproken dat de postcommandanten de OR-leden de informatie terugkoppelen naar hun achterban. Binnen een maand komt er een volgende bijeenkomst en worden de wensen en mogelijkheden bekeken. Heite: 'We willen in ieder geval regionaal beginnen, maar misschien kunnen we het ook direct landelijk aanpakken.'

Regionaal commandant IJssel-Vecht Frank Schumacher staat niet afwijzend tegenover het initiatief. Al is het hem nog niet geheel duidelijk welke kant het op moet gaan. 'In principe is het ook de taak van commandanten zelf en de gemeentelijke ondernemingsraden om de belangen van de vrijwilligers te hanteren. Daarnaast is er ook de branchevereniging NVBR, die opkomt voor de brandweer in zijn algemeen, maar ook zeker voor de vrijwilliger.' Schumacher is het wel met de initiatiefnemers eens dat er aandacht moet zijn voor de specifieke zorgen en wensen van de vrijwilligers. 'Het grootste gedeelte van onze mensen is vrijwilliger. Zij zijn een heel belangrijk deel van onze organisatie. Dan moet je ook zorgen dat hun belangen goed vertegenwoordigd worden.'

**PLEITBEZORGER VAN BEEK** Hoofd afdeling Openbare Orde & Veiligheid van de gemeente Zwartewaterland Cees van Beek is groot pleitbezorger van de verenigde vrijwilligers. Van Beek is van mening dat wanneer er niet naar de vrijwilligers geluisterd wordt, een belangrijke groep op termijn zal afhaken. Hij haalt daarbij het proefschrift van Gerrit Haverkamp aan. Dit onderzoek laat net als eerdere onderzoeken door het ministerie zelf en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) zien dat de vrijwilligheid onder druk staat.

'Haverkamp zegt in zijn boek ook dat er geen sprake is van de afname van de bereidheid van de brandweervrijwilligers of potentiële vrijwilligers om dit specifieke vrijwilligerswerk bij de brand-

## 'ER WORDT VAN ALLES BESLIST EN BESPROKEN OVER DE VRIJWILLIGER, ZONDER DE MENING VAN DE VRIJWILLIGER TE HOREN.'

weer uit te voeren. Maar de omstandigheden waaronder vrijwilligerswerk moet worden verricht zijn zwaarder geworden. De uitdaging is om het vrijwilligerswerk bij de brandweer in balans te brengen met de gehele sociale context van de brandweervrijwilligers. Met andere woorden: de draaglast van de inspanningen moeten verlicht worden, willen de vrijwilligers niet noodgedwongen hun activiteiten beëindigen. Voor Nederland zou dat niet alleen een ramp zijn in financiële

zin. Immers niet alleen de maatschappelijke kosten zouden de pan uit rijzen, echter ook de vernietiging van eeuwenoud sociaal kapitaal lijkt daarmee aanstaande.'

Volgens Van Beek leidt deze studie en het voornemen de regionalisering van de gemeentelijke brandweer bijna onvermijdelijk tot de conclusie dat gemeenten hier grote sociale en culturele risico's meelopen die de leefbaarheid en veiligheid op termijn kunnen aantasten. Van Beek vindt dat het kennelijke fragiele en inmiddels verstoorde evenwicht waarbinnen de ca. 22.000 vrijwilligers hun vrijwilligersschap professioneel willen uitoefenen, wordt bloot gesteld aan "het geweld" van een ingrijpende organisatiewijziging van centraliseren, bureaucratiseren en coördineren.

'Uiteindelijk roept de wijze waarop er gedacht wordt aan en over de vrijwilliger ook de meer bredere vraag op wie er nu echt de vrijwilligersbelangen vertegenwoordigd. Zij zitten bijvoorbeeld niet aan tafel bij onderhandelingen over hun eigen arbeidsvoorwaarden, grotere reorganisaties en eigen rechtspositie. Immers het Landelijk Overleg Gemeentelijke Arbeidsvoorwaarden (LOGA) nemen van werknemerszijde alleen ABVAKABO FNV NOVON, CNV publieke zaak en CMHF deel. Deze vakbonden vertegenwoordigen de beroepsbrandweerlieden die gekazerneerd zijn, de lagere en hogere officieren. Ook bij inhoudelijke onderwerpen zijn zij niet direct vertegenwoordigd binnen onze branchevereniging, de NVBR,' aldus Van Beek.

Het hoofd afdeling Openbare Orde & Veiligheid van de gemeente Zwartewaterland vindt dan ook dat het concept van de 'Wet op de veiligheidsregio's' een uitstekende aanleiding is om tot georganiseerde belangenvertegenwoordiging te komen. In artikel 18, lid 2 wordt namelijk gesproken over Algemene Maatregel van Bestuur waarin belangrijke onderwerpen zoals personeelssterkte worden besproken met vakorganisaties van overheidspersoneel.

Van Beek: 'Zelf aan tafel zitten over hun rol en positie binnen de veiligheidsregio, zelf aan tafel wanneer het gaat om bezettingen van voertuigen (er is een nieuwe Leidraad Repressieve Brandweezorg die nu al spreekt over een viermansbezetting op een tankautospuiter), zelf aan tafel wanneer het gaat om economisch gedreven ontwikkelingen die niet eerst veiligheidskundig zijn "doorgeakkerd", zelf aan tafel wanneer het zal gaan nog verdergaande standaardisatie van materieel en materiaal, over regionale aanschaf en over bijvoorbeeld landelijke aanschaf van tankautosputten. Een uitdaging waardoor een breder draagvlak en een veel grotere betrokkenheid zal ontstaan binnen de grootste groep binnen Brandweer Nedeland voor vernieuwingen op gebied van organisatie & techniek, veiligheid tijdens operationeel optreden, arbeidsvoorwaarden en rechtspositieregelingen. Op deze wijze zal het vrijwillige kapitaal op de lange termijn kunnen worden behouden voor Nederland.' ■